

Második európai életminőség-felmérés

Életminőség Európában, 2003–2007

Összefoglaló

Bevezetés

Az életminőség koncepció az élet hétköznapi emberek számára fontos területeit helyezi a középpontba, úgy mint a családi és a baráti kapcsolatok, és az olyan közérdekű témák, mint a lakhatás és a társadalmi feszültségek. Az Európai Alapítvány az Élet- és Munkakörülmények Javításáért (Eurofound) által 2003-ban és 2007-ben elvégzett két európai életminőség-felmérés (EQLS) a változást bizonyítja mind a 27 EU-tagállamban. Valamennyi tanulmány országos reprezentatív mintán végzett felmérések révén vizsgálta a közvéleményt a tagállamokban.

Ez a tanulmány az EU teljes lakossága életminőségének stabilitási vagy változási mintáit tekinti át. Azt elemzi, hogy az EU bővítése milyen mértékben változtatta meg az új tagállamokban az életminőséget, valamint milyen mértékű a változás az elégtelen jövedelmű emberek körében, a különböző korcsoportokban, valamint a férfiak és a nők körében. Ezenkívül azt is méri, hogy adott csoportok mennyire érzékenyek a jelenlegi gazdasági recesszióra.

Szakpolitikai háttér

Az európai polgárok és az EU döntéshozói egyaránt aggódnak az életminőség miatt. A döntéshozók felelőssége a pozitív változás előmozdítása, valamint a negatív események és tendenciák hatásai elleni szociális védőháló biztosítása. A kormányok az egyén életminőségének javítását olyan közösségi szolgáltatások révén segíthetik, mint az iskolák, kórházak, infrastruktúra és a biztonság. Az, hogy milyen sikerrel járnak az erőfeszítések, a polgárok arra vonatkozó visszajelzéseitől függ, hogyan értékelik életminőségüket, és változnak-e ezek a megítélések.

A társadalmi kohézió megvalósítása – az EU megújított Szociálpolitikai Menetrendjének egyik legfőbb prioritása – azt jelenti, hogy a tagállamok valamennyi polgárának egyenlő hozzáférése legyen a megfelelő életminőséghez. A 2003. évi EQLS-tanulmány azonban mind az egyes

országok között, mind a társadalmi csoportok között jelentős eltéréseket állapított meg az életminőség számos aspektusára vonatkozóan. Az átlagon aluli életminőségű társadalmi csoportoknak gyorsabb ütemben kell haladniuk, mint az ebből a szempontból vezető rétegeknek.

Mivel az életminőségre ható számos tényezőnek mind nemzetközi, mind országos vetülete is van, az EU intézményeire különös felelősség hárul a tekintetben, hogy az EU egész területén javítsák az életminőséget. A 2008 második félévében kezdődött pénzügyi válság új kihívást jelent az EU számára abból a szempontból, hogy a nemzetközi gazdasági nehézségek idején kell megmutatnia, mennyire hatékony ezen a területen.

Fontosabb megállapítások

Ahol jó az életminőség – például a családi kapcsolatok szempontjából –, a cél ennek a szintnek a fenntartása. 2003 és 2007 között viszonylag stabil maradt az életminőség szerte Európában. Az EQLS által megállapított változások többsége pozitív, ugyanakkor kismértékű: például a közszolgáltatásokkal való fokozottabb elégedettség és a nélkülözés csökkenése a gazdasági nehézségekkel küszködő kisebbség körében.

Azokban az országokban, amelyek 2004-ben csatlakoztak az EU-hoz (10 új tagállam), az életminőség gyorsabb ütemű javulása volt látható, mint a régebbi tagállamokban (EU-15), ily módon elősegítve az erősebb társadalmi kohéziót. Ugyanez igaz a közszolgáltatásokra és a magánélettel való elégedettségre is. Ugyanez igaz a gazdasági feltételekre is. Annak ellenére azonban, hogy Bulgáriának és Romániának hosszabb ideje volt arra, hogy felkészülhessen a 2007. évi EU-csatlakozásra, ezekben az országokban sokkal kevésbé javult az életminőség, és lemaradás tapasztalható a 10 új tagállamhoz képest, az EU-15 országokhoz képest pedig még nagyobb a hátrány.

A jövedelem sokkal nagyobb hatást gyakorol az életminőségre, mint az életkor vagy a nem. Az EQLS azonban nyilvánvalóan megállapítja, hogy az egyenlőtlenségek e tekintetben csökkenő tendenciát mutattak 2003 és 2007 között. Ezen belül a különféle jövedelmű csoportok életminősége kevésbé tér el a közszolgáltatásokhoz való hozzáférés, mint a magánélettel való elégedettség tekintetében.

Általánosságban elmondható, hogy az EQLS rámutat a szubszidiaritás fontosságára az európai irányítás többszintű rendszerében. A nemzeti kormányoknak és a szociális partnereknek saját országukon belül kell megbirkózniuk az életminőség terén tapasztalható különbségekkel, különös tekintettel az elégtelen jövedelmű emberekre.

Az egyének sokkal kevésbé érzékenyek a jelenlegi gazdasági válságra, mint a bankok. Az európaiak nagy többségét nem érinti közvetlenül a másodlagos jelzáloghitel-válság, mert nem terheli őket jelzálog, mivel teher nélküli lakástulajdonosok vagy bérlők. A jelzáloggal terhelt kisebbség nehezen jön ki a keresetéből. Az EU-15 országokban több a jelzálogadós, mint az újonnan csatlakozott országokban.

A háztartási bevételek munkanélküliség miatti kiesésének kiszolgáltatottsága csökkent azokban a háztartásokban, ahol két kereset van, ami az EU háztartásainak legnagyobb csoportját alkotja. A foglalkoztatottak közül a közalkalmazottak állása biztosabb, mint a magánszektorban dolgozóké: a közszférában dolgozók többsége nő. A nyugdíjasoknak nem kell amiatt aggódniuk, hogy a munkanélküliség miatt elveszítik jövedelmüket, mivel állami alaptól kapják az ellátást.

Bár a népesség széles körben elismeri, hogy a nemzetgazdaságok jelenleg jelentős nehézségekkel küzdenek, sokan vélik úgy, hogy ez nem okoz gazdasági nehézségeket saját háztartásaikban. Az Eurobarométer 2009. évi felmérési adatai azt mutatják, hogy a gazdasági válság kezdete óta nem változott jelentősen az emberek általános életminőségükre vonatkozó értékelése.

Szakpolitikai iránymutatások

- Mivel továbbra is jelentős különbségek vannak az életminőség különféle aspektusaira vonatkozóan, a társadalmi kohézió elősegítését célzó EU-politikákon keresztül – a nemzeti kormányokkal és a szociális partnerekkel karöltve – fenn kell tartani a lendületet, különösen Bulgária és Románia tekintetében. Az Európai Bizottságnak továbbra is arra kell ösztönöznie a kormányokat, hogy javítsák kormányzási normáikat.
- Mivel a jövedelmi különbségek nagyobb mértékben rontják az életminőséget, mint a kor- vagy nembeli különbségek, a társadalmi kohézió elősegítése olyan intézkedéseket követel meg, amelyek azok problémáit veszik célba, akik

jelenlegi jövedelmükből a legnehezebben élnek meg.

- Az anyagi nélkülözés leküzdésére szolgáló legközvetlenebb politikai válasz a pénzügyileg legrosszabb helyzetben lévők jövedelmének emelése. Ez a minimálbér törvényi szabályozása, jogosultság alapú készpénzbeli ellátások, valamint az ellátások és adók egyéb kiigazítása révén valósítható meg. Ezek az intézkedések elsősorban a nemzeti kormányok feladatkörébe tartoznak, és olyan uniós szintű eszközökkel fokozhatók, mint a nyitott koordinációs módszer.
- Míg az Európai Bizottság közös európai identitás kialakítása révén próbálja a kohéziót erősíteni, mindkét EQLS-felmérés azt mutatja, hogy azokkal a feszültségekkel is foglalkozni kell, amelyek akadályozhatják ennek a célnak az elérését. Egyaránt adódhatnak feszültségek a jövedelmi egyenlőtlenségekből és a társadalmi státusz, tisztelet és befolyás egyenlőtlenségeiből. Ezek olyan kérdések, amelyekkel az EU megújított Szociálpolitikai Menetrendje révén foglalkozhat.
- Ez a helyzet olyan kihívás elé állítja a közigazgatási szerveket és a szociális partnereket – az olyan környékeken felmerülő feszültségekre tekintettel, ahol a kulturális összetétel változásán kívül romló szolgáltatások is tapasztalhatók –, miszerint elsőbbséget kell, hogy kapjon az európai színvonal fenntartása a helyi szolgáltatások területén, az iskolákban és a munkahelyeken. Javítani kell a hátrányos helyzetű csoportok életfeltételeit, és a politikáknak támogatniuk kell a jobb lakhatási és környezeti feltételeket.
- Mivel a jelenlegi gazdasági válság az egységes európai piac egészét érintő, kollektív válság, ez még inkább cselekvésre kényszeríti az EU intézményeit és a nemzeti kormányokat. Az, hogy az EU és szociális partnerei régóta a vezetők és a munkavállalók közötti együttműködés mellett kötelezik el magukat, előmozdíthatja annak felismerését, hogy közös érdekük fűződik a gazdasági helyreállítást elősegítő intézkedésekhez.
- Az életminőség jelenlegi szintjének fenntartása Európában a feltétele annak, hogy erősebb társadalmi kohézió alakuljon ki olyan politikák révén, amelyek azokat a csoportokat segítik, amelyeket ez az EQLS-elemzés úgy határozott meg, mint amelyek nem részesedtek maradéktalanul a jólétekből a korábbi kedvező időszakokban.

További információk

Az európai életminőséget 2003 és 2007 között, 31 országban – az EU 27 tagállama, Norvégia és a tagjelölt országok: Horvátország, Macedónia volt Jugoszláv Köztársaság és Törökország – vizsgált felmérésről szóló jelentés a következő weboldalon érhető el: <http://www.eurofound.europa.eu/publications/htmlfiles/ef0977.htm>

Kapcsolat: Teresa Renehan, tájékoztatásért felelős összekötő tisztviselő
ter@eurofound.europa.eu